

Повољније прилике за развој књижевности уопште, а и готову приповедне прозе, настале су тек после ослобођења, 1878. Тада се јавио и приповеткама и романима дотле већ по својим песмама познати песник Иван М. В а з о в (1850—1921), — писац чувеног романа «Под јармом» (1889-90; на српско-хрватски га је превео др. Фран С. Гундрум—Ориовчанин, Крижевци 1898). Вазов се није зауставио на сликању старог доба. Он је тежио за тим да обухвати све шаролике појаве живота у слободној држави, у младој кнежевини у којој је требало сав живот преудесити на модерној основи, у којој је требало скоро све створити сасвим изнова. Тако је Вазов дао најширу галерију типова и проблема савремене му Бугарске, нарочито у роману «Нова земља» (1896) који је донекле наставак романа «Под јармом», јер црта на широкој основи прилике и догађаје између 1878 и 1885, док је први роман обухватио доба пред познати априлски устанак 1876 и народни покрет за ослобођење, — и у роману «Казаларска царица» (1900) где је дат тип нове жене, учитељице. Читав низ већих приповедака сабрао је 1892 у три свеске, — већином приповетке у којима је дао старо, турско доба, патриархалну малу варош («Хаџи Ахил», «Чичовци»), горке и веселе стране сукоба старог и новог после ослобођења («Митрофан», «Деда Нистор», «Деда Јоцо гледа» и др.), или живот револуционара-емиграната по Русији и Влашкој уочи ослобођења («Немили-недраги»). После је прешао и на историјски роман, евоцирајући доба средњовековних бугарских владара («Иван Александар», «Светослав Тертер»). Вазов у бугарској књижевности, неоспорно, значи епоху за себе. Он је сам, колико у поезији, толико и у прози и драми, онај велики мост који спаја оскудно и сирово доба пре 1878 са деценијима XX века који су бугарској књижевности донели за кратко време најбогатији расцвет. Вазов је родоначелник и творац читавог низа књижевних родова код Бугара, дотле непознатих; уједно је и творац савременог књижевног језика који без његових дела у својој гипкости и своме богатству којим располаже, не би био уопште могућ. Независно од значаја дела као таквог, Вазов би тако и иначе увек морао стајати на почасном месту.